

Mission i evangelierna

Kallelsen till missionsarbete är helt fundamental för en missionsrörelse som ELM. Men i en tid av betoning av tro på personlig sanning och skepsis i förhållande till alla former av objektiva anspråk, "intolerans" och kolonialism finns anledning att återvända till källorna och ställa frågan om vad Bibeln – och särskilt evangelierna – verkligen säger om mission. Är evangeliet verkligen till för alla folk? Är det ens till för oss hedningar? Artikeln har tillkommit som en del i en serie lektioner i en kvällsbibelskola i ämnet mission under våren 2019 och läses lämpligen med bibel i hand.

Ordet mission kommer från det latinska *missio* som betyder sändning. Missionen har sin källa i Gud, som är himmelens och jordens skapare. Han vill att alla människor ska bli frälsta och upprättar därför, i kamp mot tillvarons onda makter, steg för steg sitt rike i den fallna världen. Under Gamla förbundets tid gäller hans frälsande ingripande främst Israels folk. Men redan när stamfadern Abraham kallas och får löfte om framtid och välsignelse så finns folken med i Guds tanke: "I dig ska jordens alla släkter bli välsignade" (1 Mos. 12:3).

Vi ska nu se på missionstanken i de fyra evangelierna. Dessa har onekligen en central plats i den gudomliga uppenbarelsehisto-

rien, eftersom de berättar om Guds Sons människoblivande och frälsargärning.

MATTEUSEVANGELIET

"Detta är berättelsen om Jesus Kristus, Davids son, Abrahams son", lyder inledningsorden (Matt. 1:1). Bokens huvudperson kopplas alltså redan från början både till Abraham, gudsfolkets fader, som fått löfte om en välsignelse, som även skulle gälla folken, och till David, kungen, som fått löfte om ett universellt och evigt rike (2 Sam. 7:13, 16, 29; Ps. 2:6–8). Matteus berättar om de vise männen från Österns länder som kommer för att hylla och tillbe judarnas nyfödde kung (Matt. 2:1–2).

I denna bok får vi även veta att Jesus enligt den gudomliga planen börjar sin verksamhet i "hedningarnas Galileen" (Matt. 4:13–16, Jes. 9:1–2). Denna del av landet hade en blandad, flerspråkig befolkning som levde samman i en ganska bräcklig gemenskap. Genom Galileen gick den viktiga handelsväg som band samman Mesopotamien och Damaskus med Egypten¹. Den vägen, *Via Maris*, gick längs Genesaretsjöns norra strand genom Betsaida och genom Kaper-naum, som Jesus gjorde till centrum för sin

verksamhet. Trots att de judiska ledarna i Jerusalem såg ner på galileerna väljer Jesus att kalla sina tolv närmaste män därifrån (Joh. 7:52). Dessa tolv var vana att möta människor från olika länder och flera av dem kunde också tala grekiska (Joh. 12:20–21).

När Jesus först sänder ut de tolv att förkunna himmelriket är det dock inom ett begränsat område. De ska inte gå in på hedningarnas område eller till någon samaritisk stad utan "till de förlorade fåren av Israels hus" (Matt. 10:6). Samma begränsning gäller Jesus själv: "Jag är inte sänd till andra än de förlorade fåren av Israels hus" (Matt. 15:24).

Men på olika sätt förbereder Jesus sina lärjungar på att de en dag ska få "vittna inför hedningarna" (Matt. 10:18). Redan i bergspredikan kallar han dem "jordens salt" och "världens ljus" (Matt. 5:13–16). En romersk officers tro väcker förundran och Jesus säger: "Inte hos någon i Israel har jag funnit en så stark tro. Och jag säger er: Många ska komma från öster och väster och ligga till bords med Abraham och Isak och Jakob i himmelriket" (Matt. 8:10–11).

Under sina sista dagar i Jerusalem talar Jesus till det judiska folkets ledare i en liknelses form om att de snart kommer att kröna sitt motstånd mot Gud och hans utsända genom att förkasta Guds Son och fortsätter: "Därför säger jag er: Guds rike ska tas ifrån er och ges åt ett folk som bär dess frukt" (Matt. 21:43). I liknelsen om kungasonens bröllop går inbjudan vidare till "alla de mötte, både onda och goda", när de först bjudna tackar nej och inte vill komma (Matt. 22:9–10).

I sitt stora eskatologiska tal säger Jesus att "evangelium om riket ska förkunnas i

hela världen till ett vittnesbörd för alla folk" (Matt. 24:14, jfr 26:13).

Anmärkningsvärt i samband med missionstanken i evangelierna är att Jesus själv knappast alls tillämpar Messias titeln på sig själv. Denna verkar i samtida judendom ha varit belastad med trångt nationalistiska och materialistiska tankegångar. Jesus talar i stället utifrån Daniels bok om sig själv som Människosonen, en titel som Jesus kunde fylla med ett innehåll som bättre motsvarade hans uppdrag (Dan. 7:13–14).

Evangeliet avslutas med den storslagna scenen på berget i Galileen, där Jesus stämt möte med sina lärjungar efter sin död och uppståndelse. Nu när Jesus fullgjort sin jordiska gärning och av Fadern "getts all makt i himlen och på jorden" är tiden mogen för ett nytt steg i frälsningshistorien: "Gå därför ut och gör alla folk till lärjungar. Döp dem i Faderns och Sonens och den helige Andes namn och lär dem att hålla allt som jag har befallt er. Och se, jag är med er alla dagar till tidens slut" (Matt. 28:16–20).

Uppdraget verkar omöjligt men han som sänder dem är "Immanuel, Gud med oss" (Matt. 1:23, Matt. 18:20, Matt. 28:20).

MARKUSEVANGELIET

Även här framgår det att Jesu jordiska ämbete är begränsat till det judiska folket (Mark. 7:27). Det är dock inte lika tydligt utsagt som hos Matteus. Enskilda hedningar får liksom hos Matteus smulor av välsignelser (Matt. 7:24–30, 5:1–20). Och evangeliet ska predikas för alla folk innan slutet kommer (Matt. 13:10, 14:9). Egenartat för Markusevangeliet är att när Jesus motiverar sin tempelrening med hänvisning till Jes. 56:7 säger han: "Står det inte skrivet: Mitt

Jämför man parallellerna hos Markus-evangeliet med Matteus och Lukas finner man att de kortat ner Jesajacitatet och inte tagit med alla folk.

hus ska kallas ett bödens hus för alla folk?” (Mark. 11:17). Jämför man parallellerna till Markusevangeliet hos Matteus och Lukas finner man att dessa kortat ner Jesaja-citatet och inte tagit med *alla folk*.

Även hedningarna hade rätt att tillbe Israels Gud i Jerusalems tempel (1 Kung. 8:41–43). En intressant iakttagelse är att hos Markus är det den romerske officer som övervakar korsfästelsen, som avlägger den bekännelse som utgör evangeliets höjdpunkt. Han är den första människa i Markusevangeliet som uttryckligen säger att Jesus är Guds Son: ”Den mannen var verkligt Guds Son!” (Mark. 15:39).

Liksom Matteus följer Markus mönstret från Gamla testamentet. Enskilda hedningar kan attraheras av Israels gudstro och etik och få smulor av gudomlig välsignelse. Moabitiskan Rut, änkan i Sarefat och syriern Naaman kan nämnas som exempel från GT. Men det sker ingen uttalad satsning på att nå dem som inte tillhör Israels folk. Först genom den uppståndne Kristus kommer den vidare sändningen, som hos Markus lyder: ”Gå ut i hela världen och predika evangelium för hela skapelsen. Den som tror och blir döpt ska bli frälst, men den som inte tror ska bli fördömd” (Mark. 16:15–16).

LUKASEVANGELIET

I två av de lovsånger som inleder Lukasevangeliet aktualiseras löftet till Abraham med dess öppning ut mot hednafolken (Luk. 1:54–55, 1:72–75). Genom tidsangivelsen i inledningen till andra kapitlet sätts Jesus redan i födelseberättelsen in i ett världsomfattande sammanhang (Luk. 2:1–2). Och änglarna sjunger om ”frid på jorden bland människor som han älskar” (Luk. 2:14).

När barnet bärs fram i templet en dryg månad senare talar Simeon uttryckligen om ”frälsning som du har berett inför alla folk: ett ljus med uppenbarelse för hedningarna och härlighet för ditt folk Israel” (Luk. 2:30–32). Orden anspelar tydligt på det som Jesaja säger om Herrens tjänares globala betydelse: ”Jag ska sätta dig till ett ljus för hednafolken, för att du ska bli min frälsning ända till jordens yttersta gräns” (Jes. 49:6, 42:6). Genom Jesus Kristus fullbordar Gud nu löftet till Abraham och välsignar också alla jordens folk med frälsning.

Jesu släkttavla, som hos Lukas är förlagd mellan Jesu dop och frestelsen i öknen, går ända tillbaka till Adam (Luk. 3:23–28). På detta sätt tycks Lukas vilja visa att Jesus är den nye Adam och utgångspunkten för en ny mänsklighet som är trogen Guds vilja.

Om man väger in sambandet mellan Lukasevangeliet och Apostlagärningarna anar man att valet av just tolv apostlar signalerar fullbordan av löftet om Israels upprättelse och att även hedningarnas del i frälsningens gåva därmed förebådas. Vid kyrkomötet i Jerusalem anges nämligen en profetia ur Amos bok som belägg för att Gud, när han upprättat Israels splittrade folk, också ska ta hednafolken i besittning: ”På den dagen ska jag resa upp Davids fallna hydda, mura igen dess sprickor och resa upp dess ruiner. Jag ska bygga upp den som i forna dagar, så att de kan ta i besittning vad som är kvar av Edom och av alla hednafolk över vilka mitt namn har nämnts, säger Herren som gör detta” (Amos 9:11–12, Apg. 15:13–18).

Tolvtalet var gudsfolkets tal och genom de tolv – samlade kring Jesus Kristus – blir Israels folk upprättat och helt igen och även folken kan inbjudas.

I två liknelser om Guds rike som en fest visar Jesus i detta evangelium att när den stora delen av Israels folk förkastar sin Messias går erbjudandet vidare till andra. Det finns de som är först som ska bli sist och vice versa (Luk. 13:22–30). "Ingen av dem som var bjudna ska smaka min måltid" (Luk. 14:15–24).

När så Jesus fullbordat sin jordiska gärning enligt Guds löfte i Skrifterna sänder han sina lärjungar att i Andens kraft förkunna syndernas förlåtelse för alla folk: "Det står skrivet att Messias ska lida och på tredje dagen uppstå från de döda, och att omvändelse och syndernas förlåtelse ska förkunnas i hans namn för *alla folk*, med början i Jerusalem. Ni är vittnen om detta. Och jag ska sända över er vad min Far har lovat. Men ni ska stanna här i staden tills ni har blivit rustade med kraft från höjden" (Luk. 24:46–49).

JOHANNES-EVANGELIET

Johannes visar tydligt och redan från början att Jesus är hela världens Frälsare. Han är "människornas ljus" (Joh. 1:1–18). Han är Ordet som blir människa för att söka upp människorna där de befinner sig, göra sig känd för dem och föra dem tillbaka till Gud.

Johannes döparen, Guds profet, identifierar Jesus som "Guds Lamm som tar bort världens synd" (Joh. 1:29). Bakom hans sändning ligger Guds kärlek till världen (Joh. 3:16). Genom Jesus blir sann tillbedjan av Fadern möjlig, en tillbedjan "i ande och sanning" (Joh. 4:23–24). Johannes skriver: "Frälsningen kommer från judarna" men också att Jesus är "världens Frälsare" och "världens ljus" (Joh. 4:22, 24 resp. 8:12).

Han utför som Guds Enfödde Son sin livsgärning i fullständig enhet med och i lydnad för sin Far (Joh. 4:24, 5:19–20).

Jesus förbereder sina lärjungar på att fortsätta hans mission efter hans död och uppståndelse, då gemenskapen ska vidgas med "andra får som inte tillhör den här fållan. Också dem måste jag leda, och de kommer att lyssna till min röst. Så ska det bli en hjord och en herde" (Joh. 10:16).

I samband med att några gudfruktiga greker söker kontakt med honom under hans sista dagar i Jerusalem säger han: "När jag har blivit upphöjd från jorden ska jag dra alla till mig" (Joh. 12:20–21, 32). "Jesus skulle dö för folket, och inte bara för folket utan också för att samla och förena Guds skingrade barn", konstaterar författaren (Joh. 11:51–52).

Det skulle bli Jesu lärjungars uppgift att gå ut på vidare fält: "Den som tror på mig ska göra de gärningar som jag gör. Och större än så ska han göra, för jag går till Fadern" (Joh. 14:12). "Ni har inte utvalt mig, utan jag har utvalt er och bestämt er till att gå ut och bära frukt, och er frukt ska bestå" (Joh. 15:15). Tillsammans med "Hjälparen, sanningens Ande som utgår från Fadern ska de vittna" om Jesus (Joh. 15:26–27).

Efter sin uppståndelse sänder Jesus dem att proklamera syndernas förlåtelse: "Frid vare med er! Som Fadern har sänt mig sänder jag er." Sedan han sagt detta, andades han på dem och sade: "Ta emot den helige Ande! Om ni förlåter någon hans synder så är de förlåtna, och om ni binder någon i hans synder så är han bunden" (Joh. 20:21–23).

NÅGRA REFLEKTIONER ÖVER SÄNDNINGSDEN I DE FYRA EVANGELIENA

Folken är viktiga i Bibeln. Både Matteus och Lukas betonar att lärjungarnas sändning gäller folken. Folken har sitt ursprung

*Folken är skapade av Gud,
de lever visserligen under syndens villkor,
men de är menade för den frihet Kristus vunnit.
Det är i Kristus
som folken kan finna sig själva och sin plats.*

och sitt mål i Gud. ”Av en enda människa har han skapat alla människor och folk till att bo över hela jorden, och han har fastställt bestämda tider och gränser inom vilka de ska bo. Det gjorde han för att de ska söka Gud” (Apg. 17:26–27).

Folken är skapade av Gud, de lever visserligen under syndens villkor, men de är menade för den frihet Kristus vunnit. Det är i Kristus som folken kan finna sig själva och sin plats. Ett folk kan sjunka mycket lågt, men också nå andlig mognad och rening. ”Folken är mänsklighetens rikedom” (Aleksandr Solzjenitsyn). Varje folk har sin speciella plats i Guds plan och sin särskilda gåva. Det frälsta gudsfolket består enligt Johannes av ”en oräknelig skara av alla folkslag och stammar och länder och språk” (Upp. 7:9). De ska ”vandra i Guds ljus och jordens kungar ska föra in sin härlighet” i det himmelska Jerusalem (Upp. 21:23–24).²

Hos Markus sänds lärjungarna ”ut i hela världen för att predika evangelium för hela skapelsen”. Adam drog skapelsen, som han satts att förvalta, med sig i fallet. Den blev lagd under förgängelsen, den suckar och våndas (Rom 8:20–22). Kristi verk innebär upprättelse av både människorna och skapelsen.

Hos Matteus handlar det om att göra människor till lärjungar genom att döpa och undervisa. Hos Markus betonas att det är genom tron och dopet som frälsningen tas emot.

I Lukasevangeliet markerar Jesus att Skriftens ord om Messias lidande och uppståndelse först måste uppfyllas, därefter ska ”omvändelse och syndernas förlåtelse förkunnas i hans namn för alla folk” (Luk. 24:25–27, 44–49).

Hos Lukas blir det klart att frälsningen kan beskrivas som syndernas förlåtelse och att den hör samman med den genomgri-

pande förändring av livet som Bibeln kallar omvändelse. Även i Johannesevangeliet sänds lärjungarna med budskap om syndernas förlåtelse.

Frälsning är att på nytt få kontakt med sitt förlorade ursprung genom honom som är "vägen och sanningen och livet" (Joh. 14:6). Han samlar de förlorade och för dem tillbaka in i den Treeniges eviga gemenskap. Lärjungarnas sändning är hos Johannes en fortsättning av Jesu sändning. "Som Fadern har sänt mig så sänder jag er", säger Jesus.

De avslutande sändningsorden i de fyra evangelierna utlovar alla Guds egen närvaro i missionsuppdraget. Hos Matteus lovar Jesus: "Jag är med er", hos Markus att Gud ska bekräfta budskapet med tecken och under. Hos Lukas och Johannes ges uttryckliga löften om den helige Andes närvaro, hjälp och kraft.

Från att ha varit bunden till Israels land och några årtionden i dess historia, är Jesus genom sin död och uppståndelse nu löst från sin jordiska begränsning och upphöjd till himmelen, som den fallna skapelsens Frälsare och människornas rättmätige Herre. Genom sin Ande kan han nu med hela sin frälsande kraft vara hos de sina, var de än befinner sig på denna jord och alla dagar till tidens slut.

EXEMPEL PÅ MISSION I EVANGELIERNA

Jesus sände ut de tolv för att "predika Guds rike och bota sjuka" (Luk 9:1–2). "Därefter utsåg Herren sjuttio andra och sände dem framför sig två och två till varje stad och plats dit han själv skulle komma" (Luk 10:1). Båda dessa grupper sändes på direkt uppdrag av Jesus och inom de gränser han angav.

Jesus botade vid ett tillfälle en svårt besatt man på gerasenernas område öster om Jordan. Denne bad att få följa med Jesus därifrån. "Men Jesus lät honom inte göra det utan sade: 'Gå hem till de dina och berättä för dem om allt som Herren har gjort med dig och hur han förbarmat sig över dig.' Då gick mannen och började ropa ut över hela Dekapolis allt som Jesus hade gjort med honom. Och alla var förundrade." Mark 5:19–20.

I Johannesevangeliet inbjuds människor att lära känna Jesus med orden: "Kom och se!" (Joh. 1:39, 46). Kvinnan som möter Jesus vid brunnen i Sykar går tillbaka in i staden och säger: "Kom så får ni se en man som har sagt mig allt jag har gjort. Han kanske är Messias?" (Joh. 4:29). Hennes enkla vittnesbörd ledde till att också andra kom för att möta Jesus, vilket förde med sig att "många fler kom till tro på grund av hans ord, och de sade till kvinnan: "Nu tror vi inte bara på grund av vad du har sagt. Vi har själva hört, och vi vet att han verkligen är världens Frälsare." (Joh. 4:41–42).

Rådsherren Nikodemus är ett vittne om Jesus genom att han, trots de snåla vindar som börjat blåsa kring Jesus, i Stora rådet vågar stå upp till hans försvar och påpeka att Jesus har rätt till en rättvis och rättssäker bedömning. Han vädjar till deras rättskänsla och vittnar samtidigt på ett försynt sätt om Jesus (Joh. 7:50–52). Han tar senare steget fullt ut genom att tillsammans med Josef från Arimatea ordna så att Jesus får en hedersam begravning.

Den blindfödde som Jesus botade höll fast vid vad han själv upplevt trots fariséernas försök att villa bort honom och få honom att döma ut Jesus. Genom att han höll

sig till enkla och tydliga fakta växte hans egen tillit och insikt. Samtidigt blev han ett vittne för andra (Joh. 9).

Lasarus blev ett vittne om Jesus för de många i grannskapet som kom till hemmet i Betania för att visa sitt deltagande. Genom hans sjukdom och död blev Gud ärad och Guds Son förhärlicad (Joh. 11:4, 45; 12:9–11).

AVSLUTNING

Gud vill återlösa sin skapelse från syndens förödande följder och återföra människorna till det goda tillstånd som han skapat dem för. Därför utvalde och förberedde han Abrahams folk. När tiden var inne sände han sin egen Son i världen för att fullborda frälsningen. Som Fadern sänt Sonen sänder Sonen, efter sin upphöjelse, kyrkan att i den helige Andes kraft bära ut Guds nåd och sanning till folken, vittna om Jesus, sin Frälsare och Herre, visa kärlekens omsorg och vara en gemenskap av försonade syndare

som kallar fler till omvändelse och tro på Jesus. I den uppgiften behövs hela Guds folk med alla dess kallelser och gåvor.

Mission är att vittna om Jesus och föra människor till honom. Det är i mötet med Jesus själv som tron kan skapas. Tomas fick ett mycket konkret möte med Jesus själv som övervann hans tvivel. När Jesus återvänt till Fadern skapas detta livgivande möte genom evangeliets ord.

”Du tror därför att du har sett mig. Sanna är de som inte har sett men ändå tror.’ Många andra tecken som inte är nerskrivna i denna bok gjorde Jesus inför sina lärjungar. Men dessa har blivit nerskrivna för att ni ska tro att Jesus är Messias, Guds Son, och för att ni genom tron ska ha liv i hans namn (Joh. 20:29–31).

Lars-Åke Nilsson

Bibellärare och kaplan, Åsljunga

1. Mesopotamien – ”landet mellan de två floderna” (grekiska) eller Tvåflodsländet, dvs området runt floderna Eufrat och Tigris i Irak.
2. Läs mer i Christian Braw, *Livskraftens lerkärl*, Artos förlag 2018,

s. 292–322 (kapitlet ”Folkkyrkan och folket – om en glömd verklighet”).